

економіки України після революції на Майдані, сучасної історичної політики України та її впливу на майбутнє польсько-українських відносин.

Жваві дискусії розгорнулися навколо питань історичної політики, історичної пам'яті України і Польщі, медійного простору України, інформаційної політики Польщі та Росії. Учасники конференції намагалися дати відповіді на актуальні для нашого сьогодення питання, такі як: відповідність медійного дискурсу реальному стану двосторонніх відносин України і Польщі; вплив російської пропаганди на формування іміджу України і Польщі; героїзація на рівні офіційної української влади Української Повстанської Армії, націоналістичних угруповань та їх представників.

Високий рівень конференції одночасно визнали як українські, так і польські учасники. Конрад Свідер з Інституту політичних досліджень Польської академії наук у Варшаві відзначив глибокий зміст доповідей учасників конференції, активність під час обговорення дискусійних питань, а також забезпечення синхронним перекладом, що дало змогу подолати мовний бар'єр у процесі спілкування.

Після завершення конференції відбулося засідання редакційної колегії щорічного журналу з політичних наук «*Studia Politologica Ucraino-Polona*». На засіданні було підбито підсумки роботи редакції у 2017 р. й обговорено питання підготовки і розвитку видання у 2018 р.

ЗАСІДАННЯ КРУГЛОГО СТОЛУ, ПРОВЕДЕНОГО ВІДДІЛОМ ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ім. В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ

27 жовтня 2017 р. в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України відбувся круглий стіл: «Розвиток адміністративного законодавства в умовах реформаційних процесів в Україні», організований відділом проблем державного управління та адміністративного права. У роботі круглого столу взяли участь співробітники Інституту, представники навчальних закладів юридичного та державно-управлінського профілю різних міст України, юристи-практики. Робота круглого столу відбувалася за такими напрямками: 1) стан українського адміністративного законодавства та перспективи його розвитку; 2) законодавче забезпечення інститутів адміністративного права: організація та діяльність органів виконавчої влади, державна служба, адміністративні процедури, адміністративні послуги, адміністративна відповідальність.

З вітальним словом до учасників круглого столу звернувся директор Інституту держави і права ім. В. М. Корецького, академік НАН України **Ю. С. Шемшученко**.

Він відзначив значну роль відділу проблем державного управління та адміністративного права в розвитку наукового забезпечення державно-управлінських процесів в Україні, а також спинився на деяких вагомих аспектах стану адміністративного законодавства України, наголосивши, що воно вимагає системних змін на основі Конституції. Розвиток адміністративного права знач-

ною мірою пов'язаний з удосконаленням Конституції. Основний Закон не можна змінювати точково. А починати варто саме з удосконалення конституційного регулювання державної влади.

Адміністративне законодавство, враховуючи європейський досвід, має розробити Кабінет Міністрів України. На жаль, Уряд поки що не став тим основним суб'єктом, що готує проекти законів. Крім цього, проблемою є і слабка зацікавленість держави в проведенні наукових експертиз законодавчих актів, а отже, в їх якості.

Розпочинаючи обговорення питань першого напрямку роботи круглого столу, завідувач відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України **О. Ф. Андрійко** наголосила на важливості розвитку адміністративного законодавства в умовах зміни державної політики в усіх сферах розвитку нашого суспільства і держави. За час проголошення незалежності ми стали учасниками тих стрімких змін, що відбулися і відбуваються в нашому суспільстві. Нові виклики, що постають перед державою, вимагають і нових підходів до формування адміністративного законодавства та його ролі у регулюванні відносин, що виникають. Сьогодні нормативно-правові акти, що були розроблені наприкінці ХХ століття, потребують детального переосмислення перед викликами ХХІ століття, як і в цілому концептуальні засади та зміст адміністративно-правового регулювання, а отже, і законодавчого забезпечення розвитку адміністративно-правових відносин.

Обговорення питань розвитку адміністративного законодавства є лише першими кроками на шляху теоретичного переосмислення та практичного втілення його реформування та становлення в напрямі побудови демократичної та вільної держави. Можливо, таке спілкування сприятиме і налагодженню співпраці законодавців з науковцями, оскільки ми єдині в досягненні мети – побудови демократичної, правової держави.

У своєму виступі заступник директора Інституту, член-кореспондент НАПрН України **В. П. Нагребельний** акцентував увагу на необхідності оновлення концептуальних підходів до українського адміністративного законодавства як важливої умови реформаційних процесів. Сучасний стан вітчизняного адміністративного законодавства, зазначив він, недостатньо відповідає потребам динамічного соціально-економічного і державно-правового розвитку країни, а тому потребує власного реформування, яке неможливе без уточнення концептуальних засад. Передусім важливо адаптувати до сучасних умов окремі традиційні теоретичні конструкції адміністративно-правового регулювання. Вихідне значення для цього має аксіологічний (ціннісний) аспект адміністративного права як класичного зразка фундаментальної (профілюючої) галузі публічного права, чітке визначення предмета і методу адміністративного права з урахуванням коментарів усіх складових елементів правової системи України, а також надбавь європейського правового простору.

І. П. Голосніченко, доктор юридичних наук, професор зосередив увагу на важливості розмежування термінів «державне управління» та «адміністрування». На його думку, адміністрування потрібно визначати, відштовхуючись від змісту діяльності, а не суб'єкта, який його здійснює. Крім цього, він звернув увагу, що потрібен єдиний центр управління, а не парламентсько-президент-

ська чи президентсько-парламентська форма правління. У питанні організації та діяльності органів виконавчої влади він звернув увагу на необхідність чіткого визначення завдань, які виконує міністерство, адже саме цим завданням мають відповідати функції міністерства.

Жваве обговорення серед учасників Круглого столу отримали проблемні питання законодавчого забезпечення організації та діяльності органів виконавчої влади, державної служби та адміністративних послуг.

В. А. Дерезь, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України у своєму виступі зазначила, що одним із завдань реформи державного управління є «створення» міністерств, що повністю реалізовуватимуть своє призначення, займуть дійсно провідне місце в системі центральних органів виконавчої влади. Тому черговий етап реформи державного управління передбачає подальшу зміну філософії їх діяльності та організаційної структури, а також залучення на державну службу нової генерації управлінців, здатних забезпечити нову якість діяльності міністерств. Зміни в організації та діяльності міністерств стануть поштовхом для оптимізації діяльності всієї системи органів виконавчої влади. На сьогодні важливим є внесення змін до Законів України «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», розробка підзаконної нормативної бази діяльності структурних підрозділів міністерств, посадових інструкцій.

І. Б. Коліушко, голова Правління Центру політико-правових реформ, спинився, зокрема, на питаннях необхідності зміни організаційної структури міністерств, повноважень міністра щодо координації діяльності центральних органів виконавчої влади, співвідношенні контролю та інспекційної діяльності, важливості внесення змін до Законів України «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про державну службу».

Р. А. Усенко, кандидат юридичних наук, радник міністра юстиції України, підтримав ідею створення директоратів у міністерствах, наголосив на важливості зв'язку науки і практики, а також взаємодії реформаторських кадрів міністерств і практичних працівників.

В обговоренні проблематики організації та діяльності органів виконавчої влади взяли участь доктор юридичних наук **Ж. В. Завальна**, доктор юридичних наук **М. В. Старинський**, доктор юридичних наук **Н. І. Кудерська**, доктор юридичних наук **С. В. Петков**, кандидат юридичних наук **Л. Є. Кисіль**, кандидат юридичних наук **Т. В. Корнєва**, кандидат юридичних наук **В. Л. Наумов**, кандидат юридичних наук **М. В. Плотнікова**, кандидат юридичних наук **О. Л. Богінч**, аспірант **А. А. Грінь**, аспірант **Є. О. Романенко** та ін.

Обговорення адміністративного забезпечення інституту державної служби розпочав **В. П. Тимошук**, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, який у своєму виступі наголосив на позитивних аспектах прийняття та застосування на практиці Закону України «Про державну службу». Він також звернув увагу на ряд колізій у правовому регулюванні інституту державної служби (наприклад, із Законом України «Про Національну поліцію») та спинився, зокрема, на питаннях необхідності зміни процедури відбору представників громадськості до

складу конкурсної комісії, розв'язання проблеми участі державних службовців у виборчому процесі, недосконалості дисциплінарної процедури, важливості наукових досліджень такої категорії, як «комплексний» суб'єкт призначення.

О. А. Банчук, кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України відзначив, що наразі низка органів виконавчої влади виведені (чи намагаються вийти) з-під дії Закону України «Про державну службу», що категорично негативно оцінюється як науковцями, так і практиками. Тому подальша робота по приведенню законодавства про державну службу у відповідність до вимог сьогодення має враховувати позитиви і ризики часу.

Н. О. Армаш, доктор юридичних наук, професор кафедри господарського, повітряного та космічного права Навчально-наукового Юридичного інституту Національного авіаційного університету, доцент запропонувала розпочинати процес реформування адміністративного законодавства з підготовки певних основ законодавства про публічну службу, а далі – розробити правове регулювання видів державної служби. Але загальні засади для всіх видів публічної служби повинні бути обов'язковою.

В. І. Мельниченко, кандидат історичних наук, доцент кафедри державознавства і права Національної академії державного управління при Президенті України вказав на необхідність вдосконалення кваліфікаційних вимог до державних службовців, перегляду віднесення окремих посад до категорії «А», спинився на питаннях складу та громадських засад діяльності Комісії з питань вищого корпусу державної служби, позитивно оцінив відкритість і публічність її роботи.

Н. В. Воротіна, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, приділила увагу проблемним питанням здійснення контролю з боку громадянського суспільства за діяльністю органів публічної адміністрації в умовах децентралізації бюджетної системи України. Зокрема, були висвітлені новітні тенденції правового регулювання цих питань в Україні та зосереджена увага на досягненнях позитивних результатів у цій сфері протягом останніх трьох років.

Також в обговоренні законодавчого забезпечення інституту державної служби взяли участь доктор юридичних наук **Ж. В. Завальна**, кандидат юридичних наук **М. В. Кунцевич**, кандидат юридичних наук **Н. Г. Плахотнюк**, кандидат юридичних наук **Л. М. Дорофєєва**, аспіранти **Т. І. Демченко**, **М. І. Поворознюк**.

Щодо законодавчого забезпечення інститутів адміністративних послуг та адміністративної процедури, то **В. П. Тимошук** наголосив, що інститут адміністративних послуг – це суттєве досягнення держави. Поряд з цим має місце і ряд проблем, що потребують розв'язання (наприклад, проблема відсутності критеріїв платності адміністративних послуг). А також акцентував увагу на потребі поглиблення дослідження проблематики адміністративної процедури та прийняття Закону про адміністративну процедуру.

В обговоренні проблеми законодавчого регулювання адміністративних процедур залучилися майже всі учасники круглого столу.

Учасники круглого столу прийняли рекомендації, відповідно до яких визначили подальший розвиток досліджень вітчизняного адміністративного законодавства одним із пріоритетних завдань науки адміністративного права, яка має на меті поглиблення принципів засад адміністративно-правового забезпечення відносин за участю органів публічної адміністрації. У зв'язку з цим учасники круглого столу вважають за доцільне:

1. Розширити фундаментальні дослідження проблем формування та розвитку відповідних інститутів адміністративного права: організації та діяльності органів виконавчої влади, державної служби, адміністративних процедур, адміністративних послуг, адміністративної відповідальності та ін. Визначити пріоритетні напрями наукових досліджень (теми і окремі питання), в яких аналізується адміністративно-правове забезпечення реформаційних процесів в Україні.

2. Підготувати словник-довідник основних термінів адміністративного права.

3. Започаткувати підготовку та публікацію в науковій періодиці статей, присвячених проблематиці юридичної термінології в цілому і термінології адміністративного права зокрема.

4. Продовжити реформу міністерств, утверджувати їх призначення як провідних органів у системі центральних органів виконавчої влади, що формують державну політику. Внести зміни до Законів України «Про Кабінет Міністрів України» та «Про центральні органи виконавчої влади», спрямовані на оптимізацію діяльності Уряду та центральних органів виконавчої влади.

З огляду на значення правового регулювання в діяльності органів виконавчої влади необхідним є прийняття Закону України «Про закони та інші нормативно-правові акти», де слід передбачити обмеження кола суб'єктів, уповноважених приймати нормативно-правові акти, та дотримання принципу прозорості при їх розробці та прийнятті.

Визначити порядок делегування повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування та удосконалити процедуру контролю за їх здійсненням, передбачену постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади» від 09 березня 1999 р. № 339.

5. В окремих статусних законах слід передбачити порядок залучення приватних суб'єктів до виконання завдань і окремих повноважень органів публічної адміністрації в контексті децентралізації виконавчої влади.

6. Наука адміністративного права повинна надати належні відповіді на питання статусу керівника державної служби (насамперед у місцевих державних адміністраціях), «суб'єкта призначення» при вирішенні службових питань щодо посад державної служби категорії «А» тощо.

7. Міністерству юстиції України доцільно сформувати робочу групу для підготовки проекту Закону про загальну адміністративну процедуру. Важливою роботою є також популяризація та просвіта у питанні загальної адміністративної процедури викладачів юридичних вузів.

8. Потрібно продовжити подальшу розробку питань щодо делегування/передачі повноважень з надання адміністративних послуг органам місцевого са-

моврядування, зокрема, у сферах РАЦС, реєстрації земельних ділянок, реєстрації транспортних засобів та видачі посвідчень водія та ін. Особливо гострим залишається питання неурегульованості відносин щодо оплати адміністративних послуг (критерії платності/безоплатності, порядку визначення розмірів плати за платні адмінпослуги тощо). У цій частині доцільними є розробка та ухвалення закону про адміністративний збір, що потребує наукової підтримки.

9. Потребує суттєвого оновлення законодавство України про адміністративну відповідальність, у тому числі в частині його уніфікації і поширення лише на адміністративні за своїм змістом правопорушення. Законодавство про адміністративні правопорушення на сьогодні залишається найбільш застарілою частиною адміністративного законодавства України, основні засади якого залишаються без суттєвих змін з 1984 р. (часу ухвалення Кодексу України про адміністративні правопорушення).

10. У законодавчому порядку потребує вирішення питання визнання юридичних осіб повноцінними суб'єктами адміністративної відповідальності, оскільки існує законодавство передбачає застосування заходів адміністративної відповідальності за вчинення цивільно-правових деліктів, дисциплінарних проступків державних службовців і службовців місцевого самоврядування, порушень з боку суб'єктів владних повноважень, які є предметом розгляду адміністративної юстиції, а також кримінальних за своєю правовою природою правопорушень. А адміністративні санкції і відповідні протиправні діяння розпорешені у 60-ти законодавчих актах.

11. Ініціювати проведення систематизації адміністративного законодавства, яке потребує узгодження та вилучення норм, що втратили чинність.

12. Опублікувати матеріали круглого столу окремим виданням.

Г. І. ЧАНИШЕВА,
доктор юридичних наук

**РЕЦЕНЗІЯ НА КОЛЕКТИВНУ МОНОГРАФІЮ
«ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ ТА БІЛОРУСІ:
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»,
ЩО ПІДГОТОВЛЕНА ЗА РЕДАКЦІЄЮ
М. ШУМИЛА ТА І. КОМОЦЬКОЇ**

Монографія «Пенсійне забезпечення в Україні та Білорусі: історія становлення та перспективи розвитку» є першим науковим дослідженням українських і білоруських учених проблем пенсійного забезпечення. Оригінальність проекту полягає також у тому, що авторські наукові колективи, маючи подібні плани, працювали окремо один від одного з позицій власного законодавства, розвитку теоретичних пошуків у цій сфері. Окремо слід зазначити, що авторами є не просто науковці зі спеціальності 12.00.05 трудове право; право соціального забезпечення, а провідні вчені, предметом дослідження яких є саме пенсійне і соціальне забезпечення.